

ACTA
DE LA
CONSAGRACIÓ DE LA IGLESIA DE ST. MARTI
DE
BAUSITJAS.

In nomini Dei summi, sub die octavo (1) calendas Januarii, anno undecimo regnante Ludovico Rege filio Caroli, Nongentesimo quadragesimo Incarnationis Domini nostri Jesuchristi, veniens Reverendissimus Dominus Bommarus (2) sedis Gerunde divina gratia Episcopus ad consecrandam Ecclesiam quæ est in territorio Petrelatense, quæ vocatur Bautigas (3) quam edificavit Tredecendis (4) Sacerdos, universorum convenit fidelium devotionis tota ad patriam cœlestem toto desiderio anelat, quatenus divino subsidio et sub amatione Ecclesiæ insotivo, et augmentare cum frequentatione Ministris strgun (5) insistere hit nominibus.

(1) Pujades en sa Crònica de Catalunya, dia: *décimo nono*.

(2) Id., id., id., tom. 7, pág. 64, P anomena *Gondemaro*.

(3) Bausitjas.

(4) Pujades l' anomena *Teodosindo*.

(5) Hem deixat aquesta paraula tal com se troba en l' original.

Ellebonsus Presbiter, Ermonitas, Aymericus, Constantinus, Marellus Novoleñdus, Ellefredus, Alemigus, Argerisundus, donamus ad predictam Ecclesiam in acrusa ipsium terras. De parte orientis dexteros viginti octo, et afrontatur in ipsa mansione de Adruano, á meridie afrontatur in ipso torrente, sive in ipsa mansione Elleboso Presbiter, et pervenit in ipsa fonte, et pervenit in ipsa terra de Tenderivo ab ipsos arbore qui ibidem sunt; De occiduo dexteros vijinti; is de cirtio dexteros quindesim, ab domos vel curte faciendum ipsius Ecclesiæ ad spatiendum habendum in circuitu ipsius Ecclesiæ. Ego Ramio in predicta valle Ergan unum. Numiscendus eminadas novem de terra, Constantino quateradam unam de terra untuosa, Zma sexteradas quinque de terra, Quivingo Eyminandam unam de terra. Ellebonsus Presbiter modiadam unam de terra, Argemandus, Egeldrigas á memoria sextaradas tres de terra. Nos Giraldus Euvagona, Guifredo annua ipsa nostra portione Momnel Cerro, diadam unam de terra. Tenderigo unam de terra, Ellemandus Presbiter rasas cum curtis, ortalis ortis, terris arboribus pomiferis cum exiis et regresis quæ ad ipsa mansione pertinent; Et afrontatur ipsas terras quæ sunt subscriptas de parte orientis in terra de Adiver; á meridie in ipsa cuma de Berimo; de occidente in ipso vico, de parte vero circii in ipso torrente de mata bona.

Emerigo donat ad ipsa Ecclesia campam unam ad ipsos sensenales cum ipsas quatuor afrontationes. Alberius campum unam ad ipsa Era, Adroano Bossundus campum unam, qui est in ipso collo de bosorio, Joannes campum unum optimum qui est in ipsa coma de Alberigo, Ermegeillus campo uno qui est ab ipso trepidar, Uvella campo uno, qui est in ipsa villa de Frexano, qui dicunt ad petre-

lata, qui afrontat in oriente in vinea de me donatore, de meridie in ipsa fita sive limine de fruvio de occiduo in Riero de Frexano, et in terra de Agridio, Cimonizo donat ad predictam Ecclesiam Manso uno, qui est in latus Sancti Martini, et ipsas terras cun'quator afrontationibus, Arvino ad ipsas aguali campo uno, ego Dozeldas et Tednovi donamus Mironi Adalera simu donamus ipsa vinea et ipsa terra quæ est vinea bona; Ego Uvivilio dono ad prædicta Ecclesia terras et vineas quæ sunt in mata bona; Ego Urlo et Tispayana donamus ad sancti Martini terras nostras et vinea quæ sunt in mata bona; Ego Silterra de Olatrasgomir, et Rastalara donamus terras nostras ad domun sancti Martini; Ego Gofredus dono ad prædicta Ecclesia terras et vineas, quæ sunt in mata bona ab integrum solemne instrumentum. Davel Handia donamus ad prædicta Ecclesia campo et vinea quæ est in mata bona, cum exiis et regressis; Jaciro Sicart hominum fidelium caterva et hæc monia donamus non suprascriptas ad prælibatam Ecclesiam, silicet et ad domum Sancti Martini Episcopi et confesionis in perpetuam possessionem propter remedium animas nostras et parentum nostrorum, et amodo et deinceps ad ipsum locum vel ad Ministris suis ibidem servientibus ad augendum et profisciscendum servitium. Quoniam quidem presens Godmarus Gerundensis Episcopus plena devotione mandans istum nobilissimum virum Trudecindus sive Tenderidus Sacerdos prænominata Sede ad ipsam Ecclesiam suprationis natam Decimas et Primitias, et oblationes de Valle Bonne de Gentis cum fines vel terminos suos de Villaribus ut lata dicunt De Adeufoló vel de Guituani, cum finibus et terminis suos; et alio villare qui fuit quondam de quodam Slogoni cum fines et terminos suos; et alio

villare, qui fuit quondam Alarico; et alio villare qui dicitur Balnagoni; et alio villare qui dicitur Villares superiores; et alio Villare qui dicunt Valle Eridio; et alio Villare que dicunt Frexano, cum fines et terminos suos. Et sunt *ejus fines de Parrochia Sancti Martini, de parte orientis in collo casanello, et pervenit ad ipsa Munirola, et pervenit ad arbores, et pervenit in casales de Gigolerio; qui sunt in valle formosa, et pervenit super ipsas terras, sive in proculiata, et pervenit in Bellomiro et pervenit ad ipsas cassanas majores, qui sunt in ipsa Archeta, et pervenit ad Malle portuse (1) sive ad ipsas Balguetas et pervenit ad terra Mallo, sive ad ipsa calamella, et pervenit ad ipsos Arroini, et pervenit ad ipsa Stancha sive ad monte Angrio et pervenit ad ipsas fossas de Gratulo sive in ipso Quer, et pervenit ad Penam veram de Tuon, sive in collo de Ruvy et pervenit ad collum in calcumni de veras, sive in ipsas Terradellas. Prælibatus Præsul cum Decimâs et oblationes, et Primitias fidelium ad Eclesia supranominata trado omnia ut nulli in posterum hæc nostrum decretum Dotis violare liceat.*

Redivivo eidem Ecclesiam appono sgrisdum, clemosinam *avenpatoris* de sus monasterio instituimus. Bommarus gratia Dei Episcopus sedis Gerundensis, Sorranus (2) Episcopus sedis Elnensis, Ermingardus Archiepiscopus sedis Narbonæ, Gaufredrus gratia Dei Imporitanus, Petrelatensis, et Roseslionis comes, digitu su firmant suprascripta, Ugo Tredecindus Presbiter, Ellebosus Presbiter, Bomma-

(1) De *Mal portus* ne fa menció Pujades en la pág. 237, tom. 7 de la *Crónica de Catalunya*.

(2) Soniario, segóns Pujades.

rus Episcopus, Sorronus Episcopus, Ermengardus Archiepiscopus et cuncta congregatio Sacerdotum excommunicabimus vos vel illis, homo vel fœmina, vel destructus alodios, qui sunt suprascripti, cum ad vecinis, com aga, à tolre, cum ademolas et vos excommunicamus de curia et de istos Episcopus et alios.

NOTAS IMPORTANTES.

1.^a Aquesta acta si bé està plagada d' errors y faltas d' ortografia, es tal com lo copià D. Joseph Antoni de Nouvilas de l' autèntica, trata per lo monjo Arnaldo, del Monastir de S. Quirch, à 4 de Juliol de 1269.

2.ª No obstant que fins al any 1278 estigué Bausitjas baix lo domini directe del Comte d' Ampurias, passà després al de Berenguer de Llansà per compra, transferintlo aquést á son gendre Simón de Trilla, y aquést lo vengué en lo dia 2 de Setembre de 1284, al Abat del Monastir de Vallbona.

3.ª Segóns la butlla de confirmació donada per lo papa Ignocent, en lo any 1246, à favor del Abat y Monjos de S. Quirch, resulta que aquéstos tenian drets en Bausitjas y Frexa (que suposém serian los espirituals, més algunas casas y terras) segóns se desprèn de las paraulas de la citada Butlla «Confirmamus..... Ecclesiam Sancti Martini cum capella Sancti Michaelis (1) in valli qui dicitur Bausiges cum omnibus pertinenti casundem, domos, terras, hortos.....»

(1) S. Miquel de Freixa.